

UTFLYKTSGUIDE: "Sulitelmatoppen"

Höjd 1 187 m ö.h. WGS84 67°9'0.7"N 16°26'1.3"E SWEREF99 TM (nord, öst) 7448840, 562122

I Sveriges största glaciärisområde ligger toppen utan namn. Under 1800-talet ansågs den vara landets högsta och kallades då för Svenska Stortoppen. Om man vill göra en väldigt speciell utflykt i Arjeplogs kommun och i Världsarvet Laponia är detta en av de främsta.

Position: Märkligt nog har denna höga topp inget namn på Lantmäteriets karta. Den ligger 1,7 km från riksröse 239 A och 2,5 km från gränsen till Jokkmokks kommun. Sedan 2020 finns högsta punkt utmärkt, i 877 m ö.h.

Hur man tar sig dit: Om man planerar att vandra finns det flera sätt, dock får man räkna med två till sju dygn. I första hand bör man välja att gå via Sulitelma i Norge. Den norra leden via Sommarbro är ca 35 km, den södra leden via glaciären Sállajiegna och Pieskehaurestugan är ca 60 km. En vandring från Guoledis, Silvervägen, på den svenska sidan blir ca 70 km om man har möjlighet till båtskjuts över sjön Mávasjávrrre. Ett annat alternativ är att gå från öster med start i Kvikkjokk och följa Nordkalottleden via Vajmokstugan till Pieskehaurestugan (ca 70 km). Härifrån är det ytterligare ca 15 km eller 30 km beroende på vilken sträcka man väljer. Väl framme kan man med fördel tälta 2 km öster om toppen i ett flackt landskap nära friskt vatten. Om man önskar ta helikopter till denna startpunkt är det en resa som tar ca 30 min från ex vis Vuoggatjälme.

Vandring: Medelsvår och mycket svår vad gäller de sista stegen. Rekommenderas ej för unga och höjdrädda.

Utrustning: Kängor och möjlighet till dubbar den sista stäckan till toppen. Ta gärna med vatten, eftersom det inte finns någon bäck eller kallkälla på toppen. Var mycket uppmärksam på vädret – det är ett utsatt läge. Ett absolut krav är att ha med en detaljerad karta och kompass, helst GPS, eftersom nätanslutning i stort sett saknas.

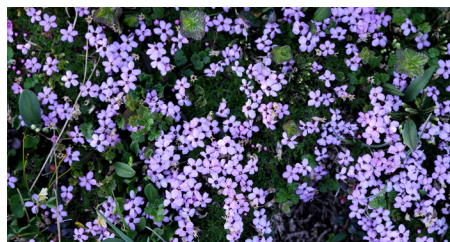
Glaciären Sállajiegna, till vänster i bild topp med riksröse 239 A.

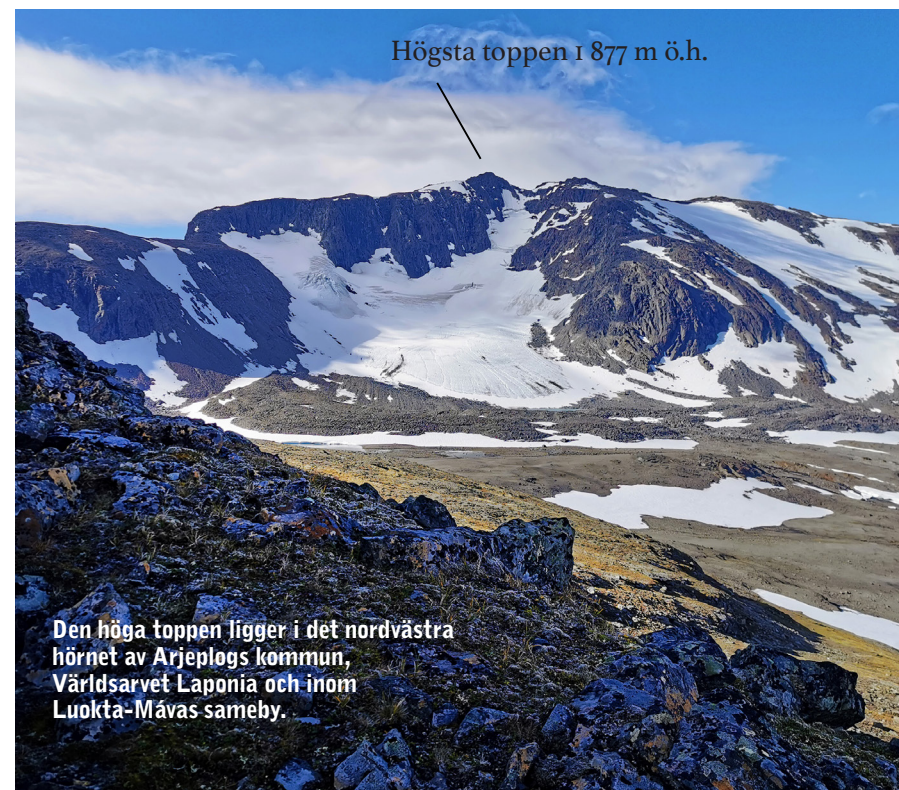
Nordens högst växande av alla kärlväxter: Isranunkel (*Ranunculus glacialis*). Artnamnet *glacialis* kommer av latinets *glacies* (is) och betyder 'växer nära isen'.

1 km från toppen.

Fjällglimm (*Silene acaulis*).

Den höga toppen ligger i anslutning till tre glaciärer, varav två är landets största.

Dag Hammarskjöld

”Den svenska stortoppen har en tornartad uppbyggnad av intressant struktur men höjer sig inte mycket över den egentliga kammen; själva toppen ter sig som ett enda, nästan kubiskt jätteblock med flat översida. Den som blott varit där i tjocka har inte mer att säga om utsikten än vad var och en kan gissa sig till av kartan”, skrev FN:s generalsekretare Dag Hammarskjöld som besökte området och toppen i juli 1950 i dimma. Det är inte många som varit här tidigare, men en av de mer namnkunniga – förutom Hammarskjöld – är författaren och fotografen Claes Grundsten.

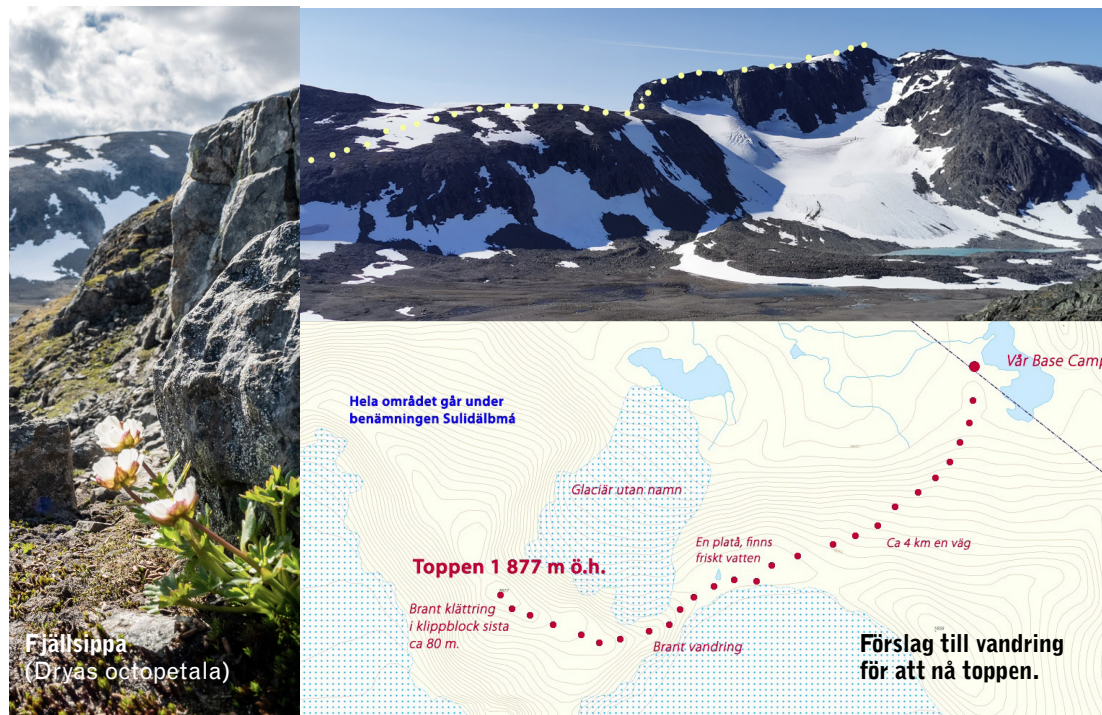
En historisk bakgrund

1807 besökte naturforskaren Göran Wahlenberg Sulitelma och uppmätte höjden med barometer till 1 880 m ö.h. Den namngavs vid denna tid som Svenska Stortoppen. Under 1870-talet fortsatte forskningsintresset för glaciären. Statsgeologen Fredrik Svenonius var en av dem som följde upp Wahlenbergs undersökningar. Johan Westman, filosofie doktor vid Uppsala universitet, var i områdets samarbete och med stöd av Svenska Turistföreningen och gruvbolaget i Sulitelma. Med en fotogrammetern uppskattade han högsta toppen till 1 869 m ö.h. Men så, detta ödesår 1897, besteg kartografen Gustaf Wilhelm Bucht Stortoppen i Sarektjåkkå och toppen i Sulitelmamassivet fick se sig besegrad. Bucht angav då Sveriges högsta höjd till 2 130 m ö.h. (idag anges höjden till 2 089 m ö.h.), med vilket den tog höjdrekorde. Två år senare fick Bucht och hans team upp ögonen för Kebnekaise (på samiska *Giebmejáisi*) som då uppskattades till 2 135 m ö.h. Dock ansågs mätosäkerheten vara för stor för att avgöra om den var högre än Sarektjåkkå. Frågan avgjordes först 1902 och sedan dess är det allmänt känt att Kebnekaise är högst. Från högsta punkt i den svenska delen av Sulitelma breder Sveriges största glaciär ut sig, Stuorrajekna. Strax till väster ligger Salajekna som är den största av Sulitelmas glaciärer, delad av gränsen mellan Norge och Sverige.

Läs mer: www.naturkartan.se
Reportage av Nenne Åman
www.gapatur.se/svenska-stortoppen-en-gang-sveriges-hogsta-berg/
Mer material finns här: www.topofarjeplog.org
Om glaciärer: www.bolin.su.se

Serien med utflyktsguider 2020 utges av Arjeplogs kommun i samarbete med Top of Arjeplog. Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA) är medfinansierat. Arjeplogs kommun © Lantmäteriet, Geodatasamverkan. Kartunderlag från Lantmäteriets fjällkarta www.kso.etjanster.lantmateriet.se. Använd gärna denna sida för att planera utfärder. Guiderna finns här: www.arjeplog.se, www.arjeploglapland.se och www.topofarjeplog.org.

Laponia – ett världsarv

Den högsta toppen i svenska Sulitelma ligger inom Världsarvet Laponia. Laponia är ett natur- och kulturlandskap, med flera tusen år gamla spår efter mänsklig verksamhet, och samtidigt Europas största sammanhängande naturlandskap. År 1996 utsåg UNESCO Laponia till världsarv för både sin kultur och sin natur. Ett område så unikt att det är viktigt för hela mänskligheten att skydda och bevara det för kommande generationer. Det högalpina landskapet har sällan besökare, men är en del av ett vidsträckt

renskötselområde. Förutom ren kan man få syn på älg, räv och fåglar som exempelvis ljungpipare, örn och ripa. Vid sällsynta tillfällen järv, lo, björn och varg. Dock är det sistnämnda djuret ytterst ovanligt. Upp till höjden av ca 1 400 m ö.h. finns en rik flora av växter. På sydsluttningar kan man se fjällbinka, fjällsippa, isranunkel, blåklocka, fjällveronika, rosenrot och fjällgröna för att nämna några. Sulitelma är ett Natura 2000-område mot bakgrund av bland annat arterna blockdraba, fjällviva, lappranunkel, lappvallmo och otandad grynsnäcka.

Välkommen till Turistinformationen i Arjeplog!
Silvermuseet, Guld Klas torg
938 31 Arjeplog
Tel. 0961-145 20 turist@arjeplog.se
www.arjeplog.se

Vad innebär allemansrätten?

Den unika allemansrättens grundregel är **inte störa – inte förstöra**. Här något att tänka på:

- Du får vandra nästan överallt förutom på tomter, planteringar och vid bostadshus.
- Du får ta nedfallna kottar och löst liggande pinnar och grenar på marken som ved till elden. Men det är inte tillåtet att hugga eller såga ner träd eller buskar, eller att ta ris, grenar eller näver från levande träd. Det är heller inte tillåtet att använda vindfällan som ved.
- Du får inte jaga, störa, fånga eller skada djur, ungar, bon eller ägg. Hundar får inte vara lösa tiden 1 mars till 20 augusti när djuren har ungar. Även annan tid på året måste hunden hållas under sådan tillsyn att den hindras från att förfölja vilt och ren.
- I Arjeplogs fjäll och skogar behövs särskild hänsyn tas till renskötseln. Upplev renarna på avstånd. Respektera renskötarens arbetsplatser och privatliv vid visten och renhagar. Om du hamnar i en renflyttning håll dig undan och gör så lite väsen av dig som möjligt tills hjorden passerat.
- Du får fritt plocka vilda blommor, bär och svamp. Kolla först vilka växter som är fridlysta. I reservat eller nationalpark gäller särskilda bestämmelser. Att knacka loss sten ur berg eller hugga in sitt namn i berghällar är inte tillåtet. Enstaka mindre lösa stenar kan man plocka med sig.
- Ser du skräp i naturen – ta gärna med det, om det är möjligt!

Källa: www.naturvardsverket.se. Ladda gärna ned skriften: "Fridlysta växter och djur i Sverige" (2012).

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av Europas allra mest värdefulla naturområden. I Arjeplogs kommun finns 22 områden däribland Akkelis, Björknäs, Daita, Granberget, Hornavan-Sävdvajaure, Laisdalen, Laisälven, Långsjön-Gåbrek, Märkberget, Nimtek, Pieljekaise, Piteälven, Rakåive, Ramanj, Ståkke-Bårgå, Sulitelma, Tjeggelvas, Tjålmejaure,